

Ouderboekje

Beste ouder(s)/verzorger(s)

van

Dit boekje bevat:

- een artikel waarin wordt uitgelegd wat leesproblemen zijn.
U kunt dat op uw gemak lezen.
- twaalf hoofdstukken
- een bijhoudblad
- vijftien 'leeshulpen' (manieren om met uw kind te lezen)

De leerkracht kan u vertellen welke leeshulpen u het beste kunt gebruiken.

Wij hopen dat het lezen van uw kind verbetert door de begeleiding op school en uw hulp thuis.

Leeshulp 1 is altijd van belang!

Hoogachtend,

Vooraf

Woordblind?

Als ouders zelf merken of van een leerkracht horen dat hun kind leesproblemen heeft, is vaak het eerste wat ze zich afvragen: 'Is mijn kind woordblind?' Veel ouders kennen deze term uit de krant, uit een tijdschrift of van de tv. Als ouders deze vraag aan een leerkracht stellen, krijgen ze dikwijls te horen dat men tegenwoordig bij voorkeur niet meer spreekt van woordblindheid. In de eerste plaats omdat kinderen met leesproblemen niet blind zijn; meestal is er niets met hun ogen aan de hand. En in de tweede plaats omdat het bij het lezen om meer gaat dan om losse woorden.

Verschillende soorten leesproblemen

Problemen met lezen komen voor in allerlei gradaties. Na de kleuterperiode, in de fase dat een kind gaat leren lezen, kan worden vastgesteld of er sprake is van leesproblemen. Als een kind nog maar net begint te lezen, kan het moeite hebben om zich deze techniek eigen te maken. Het onthoudt de letters dan niet goed en kan woorden niet snel genoeg 'decoderen'. Bij het zien van het woord *raam* bijvoorbeeld, moeten eerst de letters *r-a-a-m* worden herkend. Daarna moeten ze worden gecombineerd en als één geheel worden uitgesproken.

Hoe ernstig deze problemen zijn, kan pas worden geconstateerd na ongeveer een half jaar leesonderwijs. Dan kan blijken dat het kind er moeite mee heeft woorden te herkennen die het al eerder gehoord en gezien heeft. Iemand die bezig is met lezen en 'helemaal in het verhaal zit' ziet de woorden in een flits. Tijdens die flits treedt er in de hersenen een soort kliksysteem in werking waardoor het woordbeeld uit het geheugen naar voren komt. Het helpt daarbij dat je al weet waarover het verhaal of de zin gaat. Heel snel wordt wat je ziet (letters) dan omgezet in iets dat je kunt uitspreken. Bij kinderen met leesproblemen zijn die woordbeelden niet goed ingeslepen en werkt ook het 'kliksysteem' niet goed. Daardoor lezen ze te langzaam, of te veel met de ogen en te weinig met de hersenen.

Dyslexie

Bij ernstige leesproblemen wordt vaak de vakterm 'dyslexie' gehanteerd. Het gaat dan om kinderen die in vergelijking tot andere kinderen met dezelfde kenmerken een achterstand in de leesontwikkeling hebben van een jaar of meer en soms ook moeite hebben met het spellen.

Oorzaak

Leesproblemen kunnen dus ontstaan doordat een gedeelte van de hersenen niet goed functioneert, hierbij kan erfelijkheid een rol spelen. Daarnaast komen leesproblemen voor bij kinderen die zich over de hele linie vertraagd ontwikkelen.

Behandeling

Aan leesproblemen is veel te doen. Op dit gebied is de laatste jaren veel onderzoek gedaan en zijn er veel nieuwe onderzoeks- en begeleidingsmogelijkheden ontwikkeld. Het effect van de begeleiding is afhankelijk van de ernst van het leesprobleem. In veel gevallen moet rekening worden gehouden met een blijvend vertraagde ontwikkeling, maar de meeste kinderen met leesproblemen kunnen een zodanig niveau bereiken dat ze zich in het dagelijks leven kunnen redden. Het is van groot belang dat niet te lang wordt gewacht met het bieden van speciale begeleiding. Bij die begeleiding moet er niet alleen aandacht zijn voor de leesteknik, maar ook voor begrijpend lezen en voor het leesplezier. Thuis oefenen kan een belangrijk onderdeel van de begeleiding zijn. Lezen leer je immers vooral door het veel te doen.

Waarom is leesbegeleiding zo belangrijk?

Problemen met lezen kunnen een kind op velerlei gebied ernstig remmen in de ontwikkeling. Het lezen moet immers bij vrijwel alle schoolvakken worden toegepast. Leesproblemen kunnen daardoor de hele schoolcarrière nadelig beïnvloeden. Ook in de vrije tijd zijn er veel activiteiten waarbij leesvaardigheid een rol speelt: het is lastig als je geen raad weet met formulieren, gebruiksaanwijzingen, tv-gidsen, enz.

Meer informatie

In de uitgave *Leesproblemen bij kinderen* (Lemniscaat, Rotterdam), vindt u meer informatie. Vraag er bijvoorbeeld naar in de bibliotheek. Ook kunt u op school altijd terecht met vragen over dit onderwerp. Daarnaast is er ook nog een speciale dyslexiekrant voor ouders (Pravoo, Lekkerkerk).

Twaalf hoofdregels

- Regel 1** Overleg met uw kind over de tijdstippen waarop er het best kan worden gelezen. Als uw kind daarin inbreng krijgt, is er minder kans op tegenzin.
- Regel 2** Spreek van tevoren met uw kind af hoe lang er gelezen gaat worden, zodat het precies weet waar het aan toe is. Iedere dag twintig minuten is beter dan zo nu en dan een half uur.
- Regel 3** Ga te werk volgens de 'leeshulpen' in dit boekje. De leerkracht van uw kind zal met u bespreken welke ervan u kunt gebruiken.
- Regel 4** Gebruik naast leeshulp 1 niet meer dan twee andere leeshulpen.
- Regel 5** Wees geduldig en erger u niet te zeer aan leesfouten. Als uw kind merkt dat u ongeduldig bent, zal het niet rustig kunnen lezen en daardoor meer fouten maken dan nodig is.
- Regel 6** Op het 'bijhoudblad' in dit boekje kunt u noteren welke leeshulpen u met uw kind hebt toegepast en hoe dat ging. Neem het blad mee als u met de leerkracht van uw kind over de begeleiding gaat praten.
- Regel 7** Kom de rest van de dag niet terug op de prestaties van uw kind tijdens het leeskwartiertje.
- Regel 8** Beloof het kind niet te veel snoep of cadeautjes als het goed gaat. Dat kan spanning geven in huis.
- Regel 9** Overleg regelmatig met de leerkracht van uw kind.
- Regel 10** Neem een optimistische houding aan en laat uw kind merken dat u vertrouwen hebt in zijn/haar vorderingen.
- Regel 11** Neem niet elke keer dat u met uw kind gaat lezen een andere tekst. Door herhaling zal het steeds beter gaan begrijpen wat er staat. En als uw kind na een tijdje weer eens dezelfde tekst leest, kan het merken dat het nu beter en sneller gaat.
- Regel 12** Zorg tijdens het leeskwartiertje voor afwisseling. Na leesoefeningen met een leesblad neemt u bijvoorbeeld ook eens een gewoon leesboekje.

Van

SPECIALE LEESBEGELEIDING © MALMBERG, DEN BOSCH

Leeshulpen

Leeshulp 1

leesbladen

Het kan voorkomen dat uw kind *leesbladen* mee naar huis krijgt. Een leesblad is een hulpmiddel om een bepaald type woord te lezen. Voordat een leesblad mee naar huis gaat, heeft de leerkracht van uw kind er al met u over gesproken.

Met zo'n leesblad kunt u het volgende doen.

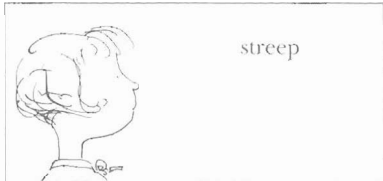
voorzijde leesblad

BASISSERIE LEESBLAD 7

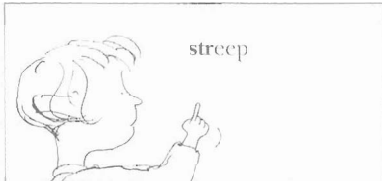
• OEFENBLAD EENLETTERGEPIGE WOORDEN MET TWEE OF MEER OPEENVOLGENDE MEDEKLINKERS
TEN BEHOEVE VAN AVI-NIVEAU 3

streep

Dit is het voorbeeldwoord:

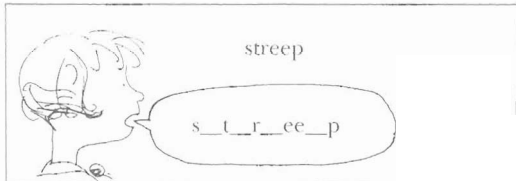

Kijk er goed naar.

Let op: dat stukje met al die medeklinkers bij elkaar is moeilijk.

Zo zeg je dit soort woorden:

Je zegt direct de eerste letter en „zingt” die. Dan „zing” je de andere letters erachteraan.

Je denkt aan wat het woord betekent.

strak	perst	herfst	liefst	jurk
stroom	strand	eerst	dienst	kalf
arts	prins	worst	korst	wolf
struik	dwars	straf	angst	wolk
kerst	trots	glans	zelfs	berg
krant	kunst	grens	markt	elk
start	oogst	vorst	kracht	storm
minst	broers	stroop	schelp	arm
steek	straks	zwerf	plaats	vreemd
straat	plant	sport	kraak	maart
schrik	koorts	denkt	morst	kraai
streep	vracht	kurk	spreeuw	trap

SPECIALE LEESBEGELEIDING. © MALMBERG, DEN BOSCH

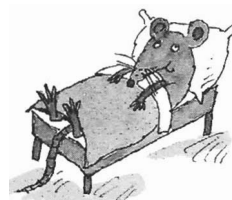
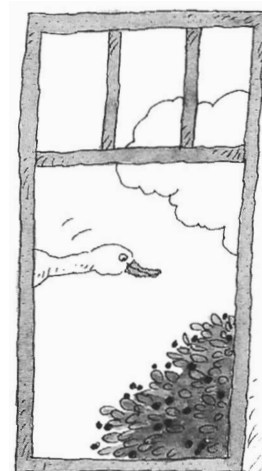
- Laat uw kind vertellen waar de strips over gaan.
Op school is dat al geoefend. In de eerste strip wordt uitgelegd om welk soort woorden het gaat en wat de moeilijkheid eraan is. In de tweede strip wordt uitgelegd hoe je dat soort woorden moet lezen.
- Laat uw kind de woorden onder de strips lezen.
Vraag het of het weet wat ze betekenen.
- Laat het kind het verhaal lezen.

achterzijde leesblad

OFFENBLAD EENLETTERGEPICE WOORDEN MET TWEE OF MEER OPEENVOLGENDE MEEDKLINKERS
TEN BEHOEVE VAN AVI-NIVEAU 3

Ziek

Oh, wat voel ik me ziek.
Als ik hoest, doet het pijn in mijn borst.
Mama neemt de koorts op.
„Jij blijft in bed,” zegt ze.
„En ik bel eerst de arts op.
Ik heb het liefst dat hij straks komt.”
Mijn bed staat dicht bij het raam.
Zo kan ik een groot stuk van de straat
zien.
Het is herfst.
De struik voor mijn raam wordt al bruin.
Wat is het stil op straat.
Ik kijk naar een wolk die in de lucht
drijft. Hé, wat is dat voor een soort streep?
„Mama,” schreeuw ik.
Mama stormt de trap op: „Wat is er?
Ik schrik me wild.”
„Kijk mama, er vliegt een eend in de
lucht.
En daar, daar zie ik er zelfs drie.”
„Zo hoort het toch ook in de herfst,”
lacht mama.
„Hè, ik wou dat die arts kwam.
Want ik moet nog naar de markt.”
Terwijl mama praat, gaat de bel.
Het is de arts.
Hij ziet snel wat me scheelt.
„Griep,” zegt hij.
„Blijf nog maar een dag of twee in bed.”

Leeshulp 2**driemaal lezen**

U hebt nodig:

- een tekst die u met uw kind wilt gaan lezen
- een kopie van die tekst (Regel dat op school.)

Geef uw kind de originele tekst (bijvoorbeeld de achterkant van een leesblad of een hoofdstukje uit een boek); neem zelf een kopie. Laat uw kind een bladzijde lezen. Als het een fout maakt, zegt u niets. Maar op de kopie zet u een streep onder het woord dat het fout heeft gelezen. Als de hele bladzijde gelezen is, geeft u uw kind de kopie met de onderstrepingen te lezen. Zeg erbij dat het bij de woorden met een streep eronder extra goed moet kijken en nadenken. Nadat dit gebeurd is, geeft u uw kind weer de originele tekst en leest het de tekst voor de derde keer.

Leeshulp 3**herhalen van de zin**

Telkens als uw kind een leesfout maakt, laat u het even stoppen en goed naar het fout gelezen woord kijken. Daarna laat u het de hele zin opnieuw lezen.

Zo leert uw kind hele zinnen goed te lezen.

Leeshulp 4**herhaald lezen**

Neem een tekst en vertel uw kind dat het de bedoeling is dat het die drie keer gaat lezen. (Registreer eventueel elke keer de tijd die uw kind ervoor nodig heeft.) Noteer de eerste keer de gemaakte fouten en bespreek deze voordat uw kind de tekst voor de tweede keer laat lezen. Praat er na de tweede en derde keer samen over of het nu beter is gegaan.

Leeshulp 5**duolezen**

Lees hardop met uw kind mee.

Uw kind wordt zo door u 'meegesleept' en krijgt daardoor niet de kans om steeds te blijven aarzelen.

Leeshulp 6**nadenken over de inhoud**

Vraag uw kind goed te luisteren en lees daarna een zin voor. Praat dan samen over de inhoud. Dat kan op verschillende manieren:

- door uw kind vragen te stellen over wat er in die zin gebeurt,
- door uit te leggen waar het over gaat,
- door te vertellen wat een moeilijk woord betekent. Ten slotte laat u uw kind zelf de zin lezen.

Leeshulp 7**'gewone' teksten**

U hoeft niet uitsluitend de leesbladen te gebruiken.

Het gaat er juist om dat uw kind 'gewone' teksten en boeken leert lezen.

Ook daarbij kunt u, in overleg met de leerkracht van uw kind,

sommige van de leeshulpen uit dit boekje toepassen.

In het algemeen kunt u bij het gebruik van 'gewone' teksten als volgt te werk gaan.

- Lees samen met uw kind om de beurt een stukje.
- Vat na elke bladzijde even samen wat er gebeurd is, zodat uw kind goed 'in het verhaal blijft'.
- Spreek met de leerkracht van uw kind af wat u moet doen als uw kind te lang op een woord blijft turen, zodat de vaart uit het lezen gaat.
- Bespreek met de leerkracht wat u het beste kunt doen als uw kind leesfouten maakt.
- Schrijf de woorden waarmee uw kind moeite heeft op en laat het die na afloop twee keer doorlezen.
- Doe enthousiast over het verhaal dat u met uw kind leest. Zeg dat u benieuwd bent naar wat er verder in gaat gebeuren.

Leeshulp 8

voorbereiden per zin

Laat uw kind tijdens het lezen elke zin eerst even bekijken en vraag het één woord aan te wijzen dat moeilijk is.

Dat woord schrijft u op, en u bespreekt met uw kind wat precies de moeilijkheid is. Laat uw kind het woord dan een paar keer achter elkaar lezen.

Ten slotte leest uw kind de hele zin.

Werk zo een hele bladzijde af.

Laat uw kind daarna de bladzijde nog eens lezen, nu in één keer.

Leeshulp 9

ontspannend lezen

Wissel zo nu en dan de lees oefeningen af met 'zomaar lekker lezen'. Zeg dan van tevoren tegen uw kind dat er nu even niet over fouten zal worden gesproken en benadruk het feit dat je aan lezen plezier kunt beleven. Dit laatste kan op de volgende manieren.

- Door verwachtingen op te roepen:
 - 'Ben jij ook zo benieuwd hoe het nu verder gaat?'
 - 'Wat zouden ze nu gaan doen?'
- Door leuke gebeurtenissen in de tekst te accentueren.
- Door om de beurt een stukje te lezen.
- Door te enthousiasmeren:
 - 'Dat was leuk hè?'
 - 'Wat heb je al veel gelezen!'

Leeshulp 10

precies lezen wat er staat

U kunt kiezen uit de volgende mogelijkheden.

- Laat uw kind eens extra langzaam lezen.
Wijs met uw vinger bij. Pas als u met uw vinger naar een volgend woord gaat, mag uw kind dat lezen. Als u uw vinger

niet verplaatst, moet het eerst het vorige woord nog eens goed bekijken. Laat telkens na een bladzijde de hele tekst nog eens lezen.

- Laat uw kind na iedere vijfde regel even stoppen en herinner het eraan dat het goed moet nadenken en goed moet kijken wat er staat.
- Als uw kind in een zin een leesfout maakt, herhaalt u die zin inclusief de fout en vraagt u uw kind wat er niet klopt.

Leeshulp 11

sneller lezen

Laat uw kind een bladzijde lezen. Zeg iedere keer dat het te lang wacht, het volgende woord voor. Zo blijft de vaart erin. Laat het daarna de hele bladzijde nog eens lezen, maar nu zonder dat u woorden voorzegt. Overleg met de leerkracht van uw kind over meer manieren om uw kind te leren niet te lang op een woord te blijven turen.

Leeshulp 12

langzamer lezen

Maak een keuze uit de volgende mogelijkheden.

- Lees uw kind een tekst voor in een normaal leestempo. Laat het daarna dezelfde tekst hardop lezen.
- Laat uw kind bij iedere punt, dus aan het eind van iedere zin, hardop tot twee tellen en dan pas verder lezen.

Leeshulp 13

begrijpen wat je leest

Waar het bij lezen eigenlijk om gaat, is dat tot je doordringt wat er staat. (En dat geeft je dan informatie, of het bezorgt je plezier.)

Er zijn verschillende manieren waarop u uw kind kunt helpen te begrijpen wat het leest.

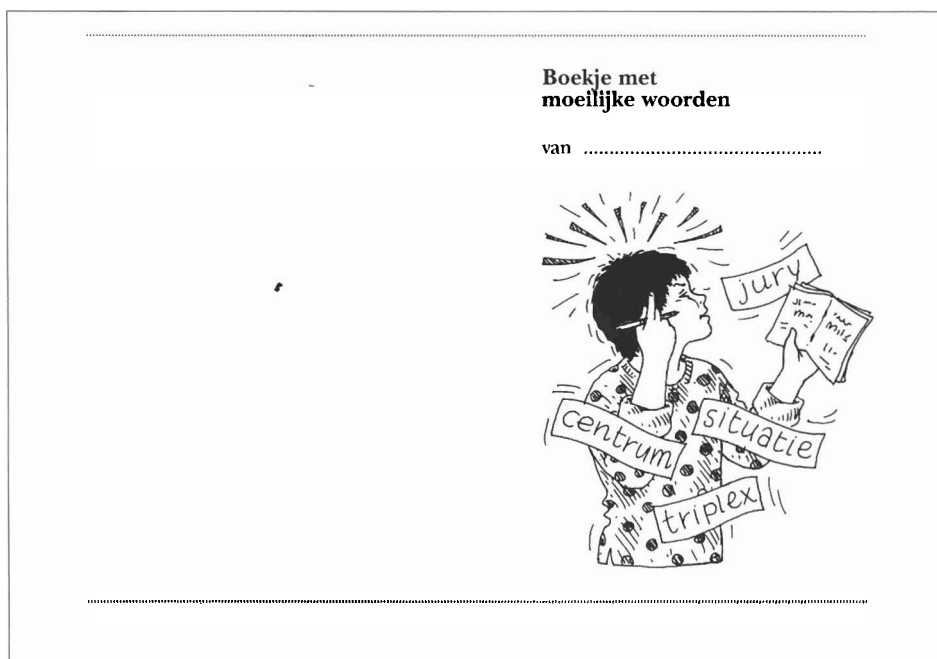
- Lees uw kind de tekst eerst voor en praat samen over de inhoud. Laat het dan zelf de tekst lezen.
- Zet in de tekst na elke vijf zinnen een potloodstreep. Laat uw kind bij zo'n streep telkens even stoppen en in eigen woorden vertellen wat er in de laatste vijf zinnen is gebeurd. Als dat moeite kost, helpt u het op weg.
- Leg moeilijke begrippen die in de tekst voorkomen van tevoren uit, zodat daarover tijdens het lezen geen misverstanden kunnen ontstaan.
- Wijs uw kind op bijzondere dingen die gebeuren in het verhaal.
- Stel regelmatig vragen als:
 - 'Snap jij waarom ze dat zo doen?'
 - 'Waarom doet hij dat?'
- Probeer uw kind achteraf vragen te stellen over de inhoud van de tekst. Als u dat moeilijk vindt, kunt u de leerkracht van uw kind vragen om teksten waar al vragen bij gemaakt zijn.

Voor verdere mogelijkheden kunt u bij de leerkracht terecht.

Leeshulp 14

woordenschat vergroten

Uw kind heeft een *boekje met moeilijke woorden*, waarin het woorden noteert die het moeilijk vindt om te lezen, te onthouden, te begrijpen of uit te spreken.

Het is goed om de inhoud van dat boekje regelmatig te overhoren.

Spreek met de leerkracht van uw kind af hoe u dat doet. U kunt uw kind bijvoorbeeld aan het eind van elk leeskwartiertje naar de betekenis van enkele van de woorden uit het boekje vragen. Spreek ook af wat u doet als u zelf merkt dat uw kind problemen heeft met een bepaald woord. Het is bijvoorbeeld handig als u zo'n woord vast boven aan een bladzijde van het boekje schrijft, zodat men op school die bladzijde verder kan invullen.

Leeshulp 15

navertellen

Uw kind kan van school een voorbeeldverhaal meekrijgen over de indeling van een tekst in inleiding, kern (middenstuk) en slot.

Probeer die indeling aan te houden als u met uw kind praat over een tekst. Doe dat als volgt.

- Laat uw kind het begin lezen en bespreek daarna samen hoe het verhaal begint.
- Laat het daarna het middenstuk lezen en bespreek dit in gedeelten van vijf zinnen.
- Laat het dan het eind lezen en bespreek ook dat weer.
- Vraag uw kind ten slotte het verhaal in zijn geheel na te vertellen.

Het is daarbij de bedoeling dat uw kind kan zeggen wat het verband is tussen bepaalde gebeurtenissen in het verhaal. Het mag het verhaal niet klakkeloos herhalen. Stel daarom regelmatig 'waarom-vragen'.

Als uw kind moeite heeft met het navertellen, kunt u het voordoen. Ga dan als volgt te werk.

- Laat uw kind de tekst in gedeelten lezen, zoals hierboven beschreven.
- Vertel zelf het verhaal na.
- Laat uw kind het verhaal nogmaals lezen.
- Laat het nu zelf de inhoud navertellen.

Wat u verder nog kunt doen

Hier kunt u lezen wat we nog speciaal voorstellen om met uw kind te doen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....